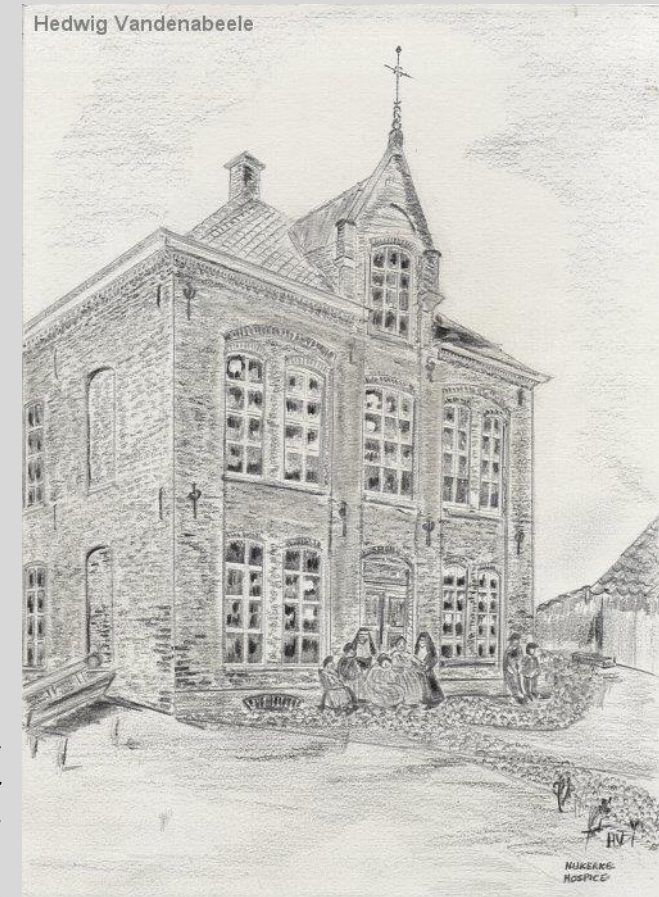

OVER HET HOSPICE EN HET KLOOSTER

HET HOSPICE

Hospice of “Oudemannenhuis” te Nukerke, gesloopt begin jaren 70 toen de werken aanvingen voor de bouw van het nieuwe verpleeg- en rustoord, de Samaritaan. In het hospice werden zowel oude vrouwen als mannen opgenomen die niet meer zelfstandig konden leven. De plaatselijke oudjes hadden natuurlijk voorrang. De dagelijkse zorgen waren in handen van enkele zusters van Barmhartigheid. De enkele ongezellige kamers hadden hoge plafonds. Aan het hospice was een grote boomgaard en moestuin verbonden waarin de meest valide bewoners van het tehuis konden werken. De zusters hadden ook de zorg van gerechtskinderen en wezen op zich genomen. De meisjes verbleven in de kloosterwoning, gelegen op de speelplaats van de vrije school terwijl de jongens in een bijgebouw van het hospice verbleven. Niet te verwonderen dat zij de “kinderen van het hospice “ genoemd werden. Dagelijks kwamen zij onder begeleiding van een zuster naar de jongensschool, gelegen naast de meisjesschool. Het oude hospice werd in 1977 afgebroken voor de bouw van de Samaritaan.

Ontwikkeling van het hospice *“Vóór 1890 bestond er te Nukerke een vreemdsoortig hospice. Oude mannen en vrouwen werden er verzorgd door het echtpaar Antoon de Vos-Theresia Van der Steen, mensen van goeden wil, maar zonder bestuurlijke bevoegdheid, zodat de zaak dreigde ten gronde te gaan. Dit wilden de E.H. Pastoor Files(Fivez) en het Gemeentebestuur van Nukerke ten alle prijzen verhoeden, en dus werden er Zusters van Barmhartigheid van Ronse gezonden (toen Soeurs de la Miséricorde) om het vervallen gesticht terug in bloei te brengen. Den 15de december deden de Zusters er hun intrede en werden verwelkomd aan het huis van Therisie Van der Steen met een peperkoek. Toen waren er reeds twintig oudjes opgenomen. Het zogezegd hospice bestond uit een boerenwoning langs de Pontstraat, rechtover de huidige Glorieuxstraat. Het gebouwtje was met stro bedekt en was lang niet waterdicht, maar de Gemeente had plannen om een nieuw hospice te bouwen. Van Ronse kwam de tijding dat Moeder Felicitas Nukerke moest verlaten om in Heldergerem een nieuw huis te beginnen. Zuster Venantia werd den 21ste september 1894 als jonge overste in het Hospice aangesteld. Rond die tijd werd de aanvang begonnen van een nieuw Hospice te bouwen dank zij de krachtadigheid van E.H. Pastoor de Boe. Einde augustus 1897 was de bouw voltooid. (In 1897 werd een overeenkomst tussen de Congregatie en de Commissie der Burgerlijke Hospitiën van Nukerke*

ondertekend.) Volgens overeenkomst moesten de Zusters de ouderlingen kost en inwoon geven tegen 0,45 F daags. De kostkopers betaalden 1 F. In 1901 werden de eerste weesjongens geplaatst: het was een schuchter begin, van een werk dat later zou groeien en bloeien. Tijdens de oorlog 1914-1918 werd van 1915 tot op het einde van de oorlog een deel van het hospice in lazaret herschapen. In 1923 moest Moeder Venantia, reeds 33 jaar in Nukerke, naar Durmen verhuizen, en werd slechts na twee maanden vervangen door Moeder Aveline. De overste was reeds 20 jaar werkzaam in het hospice. Onder haar bestuur nam het hospice verdere uitbreiding en werd de eigendomskwestie definitief opgelost door de oprichting van een Associatie in 1928, zonder winstgevend doel. De Parochiale werken van Nukerke. In 1932 mocht het H. Sacrament in het hospice blijven. Op 10 augustus celebreeerde Eerwaarde Vader Akkerman de eerste H Mis. Het gesticht had zulk een grote bijval dat het te klein werd, en aldus werd een tweewoonst, grenzend aan het gesticht aangekocht. Deze woning richtte men in voor de jongens. Het gebouw kreeg de naam van "Palvijoen St-Vincentius". Langzamerhand werd de inrichting steviger en groter. Op 2 Juli 1939 vierde het hospice een 100 jarige, nl. Madame Justine Segers. Tijdens de oorlog 1940-45 bedroeg het aantal inwoners, 98 nl. 10 zusters, 48 ouden van dagen en kostdames en 40 weesjongens."(tekst overgenomen uit een oude kroniek)

Een andere tekst uit het Gedenkboek gaat als volgt verder. We citeren. "Met de dag steeg het bevolkingsaantal. Ouden van dagen wilden de zorgen der Zusters genieten, kostkopers vonden er hun gading tegen lage prijzen, weeskinderen werden er flink en vroom opgevoed. Er zat vaart in het Hospice, maar het werd veel te klein.. Gelukkig kon in Juni 1935 een tweewoonst, grenzend aan aan het Gesticht, aangekocht worden. De bewoners echter mochten voorlopig blijven. Doch in September stelde de gewezen eigenaar een deel terbeschikking. Dadelijk sloeg men de hand aan het werk, want werk was er bij de vleet. Metsers, schrijnwerkers, loodgieters, ververs waren allen druk in de weer., en in Februari 1936 was de transfiguratie gebeurd; van een krotwoning hadden ze een keurig jongenstehuis gemaakt, dat met recht den glorieuzen naam droeg van "Paviljoen St Vincentius". De jongens waren niet weinig tevreden met hun nieuwe inrichting.

Nu was er meer ruimte in het hospice. De zitkamer der jongens werd ingericht als grote spreekplaats; hun slaapplaats werd beschikbaar gesteld voor latere noodwendigheden. Want toen in Juni 1937 negen oude vrouwtjes van het Moederhuis te Ronse, wegens afbraak der oude gebouwen, naar Nukerke werden overgebracht, konden ze plaats vinden in het leegstaande lokaal.

En steeds verder ging de uitbreiding. Weldra kwam ook het overige deel van de in 1935 gekochte tweewoonst in handen van het hospice. De zoon van de gewezen eigenaar Merchiers, die volgens een bepaling van den verkoopakt nog drie jaar zijn woning mocht betrekken, tekende den 23 October 1937 een verklaring, waarbij hij afstand deed van zijn voorrecht. Ook dit huisje werd duchtig onder handen genomen en even smaakvol en gerieflijk ingericht als het vorige deel.

Dit zelfde jaar kocht de Associatie een groot stuk land dat het sinds lang huurde van Mr H. Van Wassenhove. Het grenst onmiddellijk aan den eigendom van het Hospice en is beste labeurland.

Zoo werd de inrichting immer steviger en groter. De reputatie van het Hospice te Nukerke was voortaan gemaakt: steeds zit het barstensvol. Voortdurend komen er aanvragen, voortdurend moet er geweigerd worden. Want de oudjes leven er lang! Een onder hen, Madame Justine Segers, bereikte zelf de 100 jaar. De eeuweling werd plechtig gevierd op 2 Juli 1939., met een solemnele

Jubelmis, een gepaste toespraak van den E.H. Pastoor Ryns en een huldezitting op het Gemeentehuis. Daar werden haar een zilveren beker, geschenk van de Koning, en een leunstoel, geschenk van de gemeente, aangeboden.

In de namiddag trok een prachtige stoet door de straten van de gemeente; hij werd door de honderdjarige in oogenschouw genomen van de ertribune, die bij het gemeentehuis was opgericht. Naast haar had Mr Aveline plaats genomen, die op verzoek van Madame Justine, deze overal vergezelde.

's Avonds werden grote volkspelen en allerlei gemakkelijkheden ingericht, die een massa volk lokten. Nukerke beleefde een zijner schoonste dagen.

Doch nu waren donkerder dagen in 't verschiet. Met September werd de algemene mobilisatie afgekondigd, en heel den winter 1939-40 werden we telkens opgeschrikt door dringend oorlogsgevaar. Den 10 Mei had de vreselijke uitbarsting plaats en reeds den 20 Mei deden Duitse soldaten hun intrede in het vreedzame Nukerke. Ze legden beslag op alle mogelijke plaatsen en stelden hun kanonnen op rond het hospice voor den slag aan de Schelde. En zo geraakte het Gesticht in de volle branding. Projectielen kwamen terecht in stallingen en op het verdiep in huis, met betrekkelijk weinig stoffelijke schade. Drie dagen en drie nachten duurde het bombardement.

Op Sacramentsdag, 23 Mei waren de Duitsers over de Schelde. Nu trad rust in. De E.H. Pastoor zou de H. Mis lezen in de kapel van het Gesticht, maar was opgesloten. Toen verzon men een list: er werd aan de Duitsers gemeld dat een grote zieke een priester vroeg. Aanvankelijk bleef alles vruchteloos doch weinige tijd nadien, meldde zich de E.H. Onderpastoor aan, onder bewaking van een Duits soldaat. Zr Suzanne die ziek lag in haar ligstoel, speelde perfect haar rol van zware zieke, biechtte in 't bijzijn van de schildwacht en ontving de H. Communie.

's Namiddags waren de geestelijken vrij. Daarmee had het Hospice zijn beroerde oorlogsdagen beleefd. Het werd nu stiller en normaler. Enkel de bevoorrading van de 98 inwoners – 10 Zusters, 48 ouden van dagen en kostdames, 40 weesjongens – leed last. Maar dank aan het wijs beleid van Moeder en de ijverige medewerking van de Zusters, was de voeding verzekerd. Het Hospice heeft de oorlogsjaren flink doorgemaakt.”

De “weeskinderen”

In het hospice werden vanaf 1901 tot 1936 kinderen opgenomen. In Nukerke sprak men van weeskinderen hoewel er ook kinderen verbleven uit ontwrichte gezinnen. In 1936 herstelde men de woning naast het hospice en werd de binneninrichting aangepast om er kinderen in op te nemen. De inrichting kreeg de naam Paviljoen St-Vincentius. Dit gebouw dateert van 1798. In 1988 werd de home gesloten en beëindigden de zusters de opvang van de wees- en gerechtskinderen. Een privéinstantie zorgde voortaan voor de opvang van de kinderen. Het gebouw werd eind 2018 afgebroken om plaats te maken voor een nieuwbouw van het rusthuis. Het bas-reliëf, in de voorgevel, met de afbeelding van Sint-Vincentius werd niet bewaard.

Het Sint-Vincentiusgenootschap.

In 1852 mislukte de graan- en de aardappeloogst. Bij gebrek aan de gebruikelijke basisvoeding werden rapen en bonen gegeten, soms ook onkruid. Er waren meer sterfgevallen dan geboorten. De meeste mensen waren ondervoed en tyfus stak de kop op. Zelfs de lijnwaadwevers leden armoede. Ze werken vele uren voor een karig loon. Geestelijken en edelmoedige lieden staken de koppen bij mekaar want er moest dringend hulp komen voor de plaatselijke bevolking. De genootschap zou geld en voedsel verzamelen en goede zielen zouden de arme gezinnen thuis bezoeken en begeleiden. In Nukerke bestond er een Armbestuur. Zo was Jan-Baptiste Van De Putte (+ 1894) lid van het Armbestuur als ook Augustinus Claus (+1882) die lid was van het Katholiek Schoolkomiteit en van het Armbestuur. Joannes Franciscus Laurier was schepen en voorzitter van het weldadigheidsbureel en lid van de burgerlijke godshuizen.

Hoe ontstond die armoede ? Vele dagloners trokken te voet naar Frankrijk om in de bietenteelt te werken. Weken later werden ze thuis verwacht met, hopelijk, een dikke geldbeugel met klinkende goudstukjes. Maar onderwijl bleven de moeders thuis met zieke of ondervoede kinderen. Bij gebrek aan geld kochten de moeders het hoognodige op den plak. Bij thuiskomst van de man zouden de schulden worden afbetaald bij de boerin. Met echte goudstukjes ! Maar, hoeveel mannen hadden niet de helft van het loon verkwanseld. Veel bleef er soms niet meer over voor de rest van het gezin.

“Een kroniek uit 1577 meldt “op de aubeke zoot anden aermen goet van nukercke”, eveneens aan het daelbosch, west den Aermen mersch”. Dit was een meers of weide waarop de arme lieden hun schaarse dieren mochten laten grazen zonder enige vergoeding.

“In 1848 waren er 147 behoeftige huisgezinnen. “De bekende oorzaken der behoeftigen zijn te weten voor
55 gezinnen den overlast van kinderen
38 huisgezinnen het gebrek aan winstgevend werk
21 huisgezinnen het wangedrag

Zijn geheugen zal in iederen mond zoet wezen als honing. Eccl. 49, 2.

✠

ZALIGE GEDACHTENIS
van den Heer
AUGUSTINUS CLAUS,
echtgenoot van jufvrouw
COLETA VANDE PUTTE,
Lid van den Kerkraad, van het Katholiek Schoolkomiteit, van het Armbestuur en der Genootschappen van het II Hert en van den II Franciscus-Xaverius;
Geboren te Nukerke den 21 Februari 1806
en aldaar overleden den 16 Juni 1882,
voorzien van de III. Sacramenten der stervenden.

—) (—

Hij heeft uit geheel zijn hart den Heer geloofd en den God bemind die hem geschapen had. — Hij was bekleed met sterkte en wijsheid, — en de wet van zachtmoedigheid was op zijne tong. — Hij heeft getroost degenen die weenden en den arme uit zijne ellende geholpen.
Eccl. 47. — Spr. 31. — Eccl. 48. — Ps. 106.

Troost u, lieve echtgenoot, onze scheiding zal niet eeuwig zijn. En gij, mijne kinderen, eert uwe moeder al de dagen van haar leven... Weest afkeerig van het kwaad, gehecht aan het goed; in broederliefde hartelijk jegens elkan- der. — Weest uwen Vader indachtig in uwe gebeden, en gij vooral mijn zoon, vergeet mij niet aan het altaar des Heeren.
H. Aloy. — Tob. iv. — Rom. xii. 9. 10. — II. Mon.
Zoet Hart van Jesus, wees mijne liefde.
(300 d. afl.)

Zoet Hart van Maria, wees mijne behou- denis.
(300 d. afl.)

Ronsse, drukk. Vandendaele.

20 huisgezinnen de zieken en gebrekelijkheden
13 huisgezinnen den hoogen ouderdom”

Tot slot korte evolutie van het hospice

Zuster Gisèle liet ons het volgende weten.

“Op 15 december 1890 deden onze zusters hun intrede in een boerenhof van het echtpaar De Vos-Van der Steen. De boerderij was gelegen langs de Pontstraat (nu huisnummer 50). Deze mensen hadden tot dan, met hun beperkte mogelijkheden, bejaarde mannen en vrouwen onderhouden.

In dit zo gezegde hospice, dat kraakte van de sleet, werd in soberheid en armoede, maar vol liefde en toewijding een twintigtal mannen en vrouwen verzorgd.

Door toedoen van E.H. Pastoor De Boe kon in september 1897 een nieuw gebouw in gebruik worden genomen. In 1901 werd er een jongensweeshuis aan het hospice verbonden, dat later uitgroeide tot het jongenstehuis “Paviljoen St-Vincentius”. De perikelen van W.O.-I en W.O.-II trotseerde de instelling ondanks bepaalde moeilijkheden, met moed en krachtadigheid. Bij het begin van de jaren zestig ging de Congregatie over tot het zetten van een nieuwbouw, die het oude hospice en weeshuis ophief. Het jongensweeshuis samen met het meisjesweeshuis, dat vanaf 1877 verbonden was aan de school, werden op 1 september 1968 vervangen door een gemengd kindertehuis “St-Vincentius” te Nukerke en “Zonnelied” in Ronse.

Op 16 juni 1968 werd het eerste deel van de Samaritaan in gebruik genomen. De nieuwbouw bestond uit een V-dienst voor chronische zieken. Op het einde van de jaren zeventig werd, deels

†
LEVE JEZUS IN ONZE HARTEN.

TOT DANKBARE HERINNERING AAN HET
GOUDEN KLOOSTERJUBILÉ
1901 1951

van de

EERWAARDE MOEDER AVELINE
gevierd in het Hospice te Nukerke, waar de
Eerwaarde Jubilarisse 48 jaar verbleef,
waarvan 27 jaar als Overste.

U, grote God, zij dank gezeid
Om Moeder Aveline.
Gij hebt haar 't milde hart bereid
Om moederlijk te dienen
Al wat van nood en lijden spreekt,
Al wat om troost en hulpe smeekt
Bij Moeder Aveline.

Naar 't weesje ging uw moederhart,
Dat zocht naar wat kon baten,
Genezen zijn zo bittere smart
Met liefde boven maten.
Zo vond de wees een moeder weer,
Zo stilde zij het grote zeer
Van hen die zijn verlaten.

Maar ook wie oud was en wie krank
En wist niet wat beginnen,
Hij moest niet bidden luide en lang.
Gij liet hem geren binnen.

Uw moederhart was wijd genoeg,
En waar de nood om hulpe vroeg
Moest gij u niet bezinnen.

Het is nu haast wel vijftig jaar
Dat gij aan ouden, wezen
U weggeschonken hebt voorwaar.
O Moeder, wees geprezen.
En moge Gods barmhartigheid
En gunst u wezen toegeleid
In overvloed nadezen.

Nukerke, 3 Juni 1951.

DRIJKY. DE REMAECKER NUKERKE

met staatssubsidies, het gebouw de Jericho opgericht. Het werd een verzorgingstehuis voor semi-validen en bejaarden. De plechtige inzegening had plaats op 31 mei 1980.

Wij menen daarmee een acute moderne nood te helpen lenigen, een werk dat volledig in de lijn ligt van de verlangens van de Stichter.”

In de loop van de geschiedenis evolueerden de weeshuizen dus naar gezinsvervangende tehuizen. Rond het jaar 1968 gebeurde ook hier te Nukerke een grondige renovatie van het jongenstehuis en werden de meisjes ondergebracht in een nieuw huis in Ronse. Van de grote groep jongens en de grote groep meisjes werden er kleine groepen van een 14-tal kinderen samengesteld, zusjes en broertjes konden in éénzelfde groep. De opvoeders zorgden voor een huiselijke sfeer, voor gezelligheid met aandacht voor elk kind. De kinderen konden schoollopen, spelen en ravotten. Tijdens het schoolverlof mochten ze voor een 3-tal weken naar zee. In het voorjaar van 1989 kwam er een einde aan de opvang van de kinderen en werd het huis St-Vincentius gesloten.

In het kindertehuis St-Vincentius werden gedurende vele jaren aan een groot aantal kinderen en jongeren de beste zorgen gegeven.”

HET KLOOSTER

Het ontstaan van het katholiek onderwijs.

Het katholiek onderwijs werd opgericht in 1879.

De schoolstrijd van 1879 tot 1884 ging om het veroveren van de kinderzieltjes, zo kon men toentertijd lezen in bepaalde politieke pamfletten. De grondwet schreef “vrijheid van onderwijs” voor . Dit wil zeggen dat de staat moet instaan voor het openbaar onderwijs, in rechte, dat was althans het standpunt van de liberalen. Daar tegenover stond het standpunt van de katholieken die als standpunt hadden; “de Staat is volslagen onbevoegd om een nationaal onderwijs te leiden”. Na toegevingen vroegen ze in ruil dat de opvoeding en onderwijs in de openbare scholen op “den Godsdienst” zouden gesteund zijn. Uit een vergelijk tussen de twee partijen ontstond de wet van 1842.

“Krachtens die wet behoorde het zedelijk en godsdienstig onderricht verplichtend tot het programma der lagere gemeentescholen. Dit onderricht werd in iedere school door de onderwijzer zelf gegeven, overeenkomstig den eredienst waartoe de meerderheid der leerlingen behoorde, en onder de waakzaamheid en leiding der bedienaars van dien godsdienst...”

In die tijd was het pover met de opleiding die de mensen hadden genoten. Immers, amper 49% van de kinderen konden lezen en schrijven.

In 1840 telde België nochtans 5189 scholen waarvan 2284 vrije (katholiek) scholen.

Vanaf 1875 schenen de katholieke weg te kwijnen want hun aantal daalde tot 958 terwijl het aantal gemeentescholen steeg tot 4157.

In 1845 waren er lagere gemeentescholen, aangenomen scholen en vrije scholen.

Ontstaan en evolutie van het katholiek onderwijs te Nukerke

“In 1877 deden de Z.E.H. Kan. Désiré Van Mallegghem en zijn zuster Clémence, een klooster, een meisjesweeshuis én een school bouwen te Nukerke. De H. Pastoor De Grootte vroeg Zusters van Barmhartigheid om klooster en bewaarschool te bedienen.

De eerste Zusters: Moeder Raphaël, Zuster Felicitas en Zuster Birgitta kwamen er den 8ste Juli 1877 toe, en werden er aan de goede zorgen van den E.H. Pastoor toevertrouwd., die aan de Zusters het aller nodigste bezorgde en 100fr per Zuster aan het Moederhuis zou uitbetalen. De Zusters van de Bewaarschool kenden groten bijval: na 8 dagen waren er reeds 81 kinderen. In 1879 werd een jongensklas naast het klooster gebouwd, waar een onderwijzer fungeerde. Tijdens de schoolstrijd 1879-1884 stond het klooster twee lokalen af voor de school. In een dier klassen gaf Zuster Reinilde, later Algemene Overste, het onderricht. In 1884 worden Lagere- en Bewaarschool aangenomen.

Het leven der school heeft nu zijn normaal verloop: uitbreiding en verbeteringen naarmate de schoolbevolking toeneemt of de eisen der hygiëne en gereïfelijkheid zich deden gelden.

Mei 1940 bracht over 't klooster de grote beroerte. Reeds den 12 Mei kwamen de eerste vluchtelingen. De scholen werden ontruimd en ingericht als nachtverblijf. Den 20ste Mei warden Duitsers daar. Zij eisen gans het gelijkvloers van 't klooster voor hun gekwetsten; de Zusters met de weesjes werden naar den kelder verwezen, waar ze een akeligen nacht doorbrachten. 's ' Morgens, na herhaaldelijk kloppen op de deur mochten een paar Zusters er uit om bij een gebuur koffie en brood te halen. Ze moesten weer de kelder in 8 u. Als ze boven kwamen lag alles vol soldaten. Dan maar naar de klas van den 4den graad om wat eten voor te bereiden. Ondertussen brachten ze maar gedurig gekwetsten en bij 't vallen van den avond verhuisden de Zusters naar 't hospice en namen in der haast alles mee wat ze konden. 's Anderendaags gingen ze vlug een kijkje nemen; alle klassen waren open gebroken en veel was geroofd. Den 30ste Mei werden de klassen ontruimd. Nu konden de Zusters een groot deel van hun inboedel onderbrengen en er met de kinderen slaapgelegenheden vinden. Den 1ste Juni vertrokken alle soldaten, en nu werd er van alle kanten bijgesprongen: Zusters, schrijnwerkers, kinderen, sjouwden, droegen, kuisten, timmerden met een koortsige bedrijvigheid, zodat op één dag het klooster weer bewoonbaar werd.

Enkele dagen later kwam nog eens een groep soldaten de rust storen voor enkele uren. Gauw werd echter weer alles in orde gebracht. Verder verliep alles rustig”.(naar een document).

De zondagsschool

De meeste kinderen werden gedurende de week door de ouders zoveel als mogelijk uit de school gehouden. De reden daarvan was dat de meeste ouders, vooral uit de lagere klasse, daar niet het nut van inzagen en bovendien, de grotere kinderen moesten vanaf een bepaalde leeftijd zelf hun dagelijkse kost gaan verdienen.

Het klooster te Nukerke

In de volksmond werden “de kinderen van het klooster” ook “de weeskinderen” genoemd. In werkelijkheid was het een gemengde groep van kinderen die een ouder verloren hadden, kinderen van een alleenstaande vader, kinderen uit gedeeltelijk ontwrichte gezinnen. Ze werden ondergebracht in het klooster dat deel uitmaakte van een complex dat bestond uit drie klassen voor de meisjesschool, palend aan de grote, verzorgde moestuin, verder de speelplaats met afdak en toiletten (toen vertrekken genoemd). Aan de zuidengevel van het klooster werd de jongensschool aangebouwd bestaande uit 3 klassen. Daar liepen de jongens school vanaf het 2de leerjaar tot en met het 8ste leerjaar. De leerplicht was verplichtend tot 14 jaar. Vanaf die leeftijd gingen veel kinderen werken. Weinig kinderen op het platteland zetten vóór W.O.-II de stap naar het secundair onderwijs. Jongens uit landbouwgezinnen waren toen beter af en mochten naar het secundair onderwijs in Ronse. Veelal trokken naar een college in de omtrek. Maar ... om hun Frans te leren werden de meeste onder hen in het internaat gestopt in een of ander, meestal katholiek, instituut juist over de taalgrens. Heel soms werden daar ook de meisjes heen gestuurd, om Frans te leren en om welopgevoed te worden. Dat kon later eventueel van pas komen bij de keuze van een huwelijkspartner.

Het klooster heeft het uitzicht van een grote woning met juist voldoende ruimte om 5 zusters te huisvesten en een 12-tal kinderen in onder te brengen. Een deel van het gelijkvloer was voorbehouden aan de zusters; er was de keuken, de eetruimte en de leefruimte. Het andere deel (de noordkant), gescheiden door een middengang was de leefruimte voor die 12-tal meisjes. De voornaamste meubelen waren een lage tafel met stoelen. Tegen de wand stond nog een kast met een vakje voor elk kind. In dit lokaal werd er gegeten, gespeeld, gewerkt, huiswerk gemaakt en de catechismus geleerd. Op de eerste verdieping bevonden zich de slaappleatsen voor de zusters én een kleine kapel. Onder het dak bevond zich de slaapruijnte van de meisjes. Een ruimte zonder comfort, warm in de zomer en bitterkoud in de winter. De meisjes, soms hele kleintjes, hadden een weinig benijdenswaardig leven. Ze werden 's morgens vroeg gewekt want om 7 uur was er reeds een mis in de parochiekerk, 200 meter verder. Het moet gezegd, de gemeenschap had voeling met die kinderen. Bij elke kerkdienst zaten de kinderen vooraan op een voorbehouden plaats. Ze waren niet weg te denken uit de gemeenschap. Heel wat parochianen lieten pakken kleren afgeven, kleren waar hun kinderen waren uitgegroeid. Het hoeft niet gezegd dat de nonnetjes de kleren gretig in ontvangst namen. En steeds waren de kinderen op post. Op zon- en feestdagen was het een gaan en komen naar en van de kerk; er was de vroegmis, de hoogmis, de Vespers en het Lof.

De leefwereld van de meisjes beperkte zich tot de kloosterwoning, een speelplaats, een moestuin, een grasperkje, een stukje boomgaard en de klaslokalen.

Laten we even N. aan het woord. Geboren in 1940, verbleef ze in het klooster vanaf haar 5 tot 13 jaar. “We verbleven heel veel tijd in onze leefruimte waar we speelden, werkten en er al eens een stil hoekje opzochten om onze catechismus te leren. Ons huiswerk maakten we samen aan de tafel en de een hielp de andere. Dagelijks stonden de grootste meisjes rond de tafel om de aardappelen te schillen voor de volgende dag. We maakten op dat moment al eens ruzie. Kijk hier in mijn arm. De mesjes waren scherp. Maar al bij al was er een goede sfeer. Wij sliepen op het hoogste deel, de zolder die ingericht was als dortoir. Enkele dakvenstertjes lieten wat daglicht binnen. Kijk achter dat dakkapelletje moesten we onze kleren passen. Weet je hoe ik mij chirokleedje moest passen?. Ik moest op mijn twee knieën zitten en de onderste rand van het kleedje moest de vloer raken. Zó, dat was een zedige lengte. Maar terug naar de slaapplaats. De bedjes stonden keurig op een rijtje. Vooraan stond een lange smalle tafel waarop onze waskom stond. Een grote waterkan werd aangedragen want lopend water was er niet. Na de was werd het vuile water met de emmer naar beneden gebracht. Het gebeurde wel eens dat bij het morgenkrieken na een strenge winternacht een ijslaag het water in de waskom bedekte. De zaterdag was het wasdag; er waren geen douches of ligbaden. Elk stond voor zijn waskommetje en waste zich volledig. Let op, het bleef een zedig wasje. Het vuile linnen ging in de wasmand. De zusters deden de was in houten kuipen. De grootste meisjes werkten al te graag mee en droegen het wasgoed naar den bleek achteraan in de hof. Daar moesten we dan het wasgoed open spreiden om het te laten bleken. Af en toe moesten we de was met water besprenkelen. Het water haalden wij uit de nabije waterput. Het wasgoed te drogen hangen aan de wasdraad was ook ons werk. We maakten al eens grapjes want het wasgoed van de nonnekes ging eveneens door onze handen. Strijken was dan weer de taak van de werkzuster. Jaar in jaar uit, zomer en winter, iedere morgen wandelden de meisjes, klein en groot, onder begeleiding van een zuster naar de parochiekerk. Die kerk was tijdens de week in de winter een ware een ijskelder. Als we de kerk verlieten sloegen we meermaals onze armen rond ons lichaam, kwestie van ons op te warmen. Mijn handen leken soms wel vervroren. Maar als kind kon ik na enkele jaren en de talrijke kerkbezoeken al die Latijnse gezangen uit het hoofd meezingen. Goed hé ! In de zuiderhoek van de speelplaats stond een grot ter ere van Maria en Bernadette. Daar hing steeds een vochtige geur. Tijdens de meimaand werd er 's morgens dagelijks een rozenkrans gelezen. We zaten allemaal op onze knieën, en 't was toch soms zo koud. Het slapengaan verliep als een ritueel. Na het uitkleden moesten wij op onze knieën zitten en bidden, dan bed in en slapen. Tijdens de vasten mochten wij niet snoepen maar mijn moeder die af en toe op bezoek kwam (niet alle meisjes kregen bezoek), bracht al eens een snoepje mee. Elkeen had in een kast een blikken doosje staan. Daarin werden de lekkernijen opgeborgen en na de vasten deelden we mee aan de kinderen die niet veel hadden. De leeftijd speelde geen rol en de grootsten hielpen de kleinsten. Mijn moeder gaf me wel eens een vijffrankstuk dat ik 's maandags aan de zuster gaf die er dan voor zorgde dat het op mijn spaarboekje stond. Ha, en waar is de tijd toen we onze maandstonden begonnen te krijgen en ons moesten verversen op de vertrekjes op de speelplaats. Aan die toiletjes hingen van die korte deurtjes en het gebeurde al eens dat de kleintjes onder de deurtjes kwamen loeren. Dan was ik kwaad.

Het gebeurde eens dat mijn moeder geen geld had om mijn verblijf in het klooster te betalen. Dat moest maandelijks gebeuren. Zij kende een koolmijner die goedkoop aan steenkolen geraakte. Dus betaalde ze mijn verblijf door een hoeveelheid steenkool aan de zusters te leveren. Wel erg hé?

Mijn plechtige communie deed ik in het klooster. Ik mocht bij Roger Ceuterick mijn haar laten knippen. Ik had mooi lang haar en ik weet nog dat ik met kort haar buiten kwam. Mijn moeder kocht de kleren. Ik weet ook nog dat we tijdens de grote vakantie bij een boer aardappelen gingen rapen. Ha, dat waren mooie dagen. We gingen te voet tot aan de boerderij, ik weet niet meer waar maar 't was een eindje stappen. En we kregen daar van dat lekker boerenbrood met echte goede boteren en plakken kaas. Dat smaakte want in 't klooster kregen wij geen boter op het brood. Voor dat werk kregen wij niets (nochtans betaalde de boer toen 25 fr per "schof" en als aardappelraper verdiende je dus al gauw 75 fr per dag en dan werkte je van 8 tot 12 en van 13 tot 19).

Van het eten herinner ik mij nog die melkpap (karnemelk) waarin van die brokken zaten. Als de zuster het niet zag zette ik mij bord buiten aan de deur. Eten voor de poesjes. (die mochten nooit binnen komen).

's Zondags gingen we naar de chiro in de parochiezaal bij leidster Maria Deriemacker. Dan trokken we ons blauw kleedje aan met gele das. Tijdens de grote vakantie gingen we samen met de chiro van Ronse en Pater Michel op bivak. 'k Weet ook nog dat ik in het klooster eens heel veel zeer in mijn buik had. Dokter Roelens kam bij mij en stelde een appendix vast. Ik werd in zijn auto gezet en de dokter voerde mij naar de kliniek op Hogerlucht te Ronse om geopereerd te worden. Enkele keren mocht ik bij klasvriendinnetjes gaan spelen o.a. bij de zusjes Roelens.

Maar al bij al... ik weet niet meer of ik mij toen ongelukkig voelde. .

Het meisjesweeshuis bestond van 1877 tot 1989.

OPROEP !

Reacties op bericht " Klooster te Nukerke "

zoek personen van kindertehuis

ik heb ook in het kindertehuis gezeten met zuster Gisele zuster Hilda zuster Adhemar zuster Dora (THEODORA) zuster Dominica, zuster Luthart en ik ken Anita , Yves en Pascal van Coppenolle je kent me als Christine Verhauwert , ik zou heel graag samen komen doe een oproep daarom naar Daisy , Werner en Johny Sleenwaert , Patrick en Miranda Francois Van Huffel, Monique Gino en Marino Vanderhauwaert , Chantal, Frederick, Gerard, Miranda, Ingrid De Bruyn, Spitaels Ingrid en , GRETA WOUTERS Philippe en Veerle en OM zeker niet te vergeten Christiane Van Den Bossche Zuster Lucilla , Marie-Madeleine en Claudine De Meulemeester , Marleen en Isaac en Sabine ? , EN KLEINE VINCENT niet te vergeten natuurlijk nu een man ; HOOP DAT JULLIE CONTACT MET MIJ ZOEKEN JE MAG ME MAILEN OP: snowdon@skynet.be

KLOOSTER NUKERKE

ik heb samen met mijn zuster in dit klooster verbleven. tussen 1955 en 1963. ik ben geboren in 1952. Zijn er nog meisjes die contact hebben met deze blog die in die periode er waren ? Ik herinner me nog de zusjes LATAER Rita en Anita. Dank U.

vraagje

ik zou graag contact hebben met die persoon die in het klooster heeft gezeten..ik ging toen ook naar die school.....

Ingegeven op vrijdag 12 maart 2010 om 10:43:25, door [vanquaille Luce](#), IP

Wie herinnert zich volgende zusters ? Zuster Leandrine , zuster Lucienne , Moeder Anna , zuster Lucilla., zuster Juliette, zuster Theodora . En de leken onderwijzeres van het 1ste studiejaar, juffrouw Angèle Dejonghe (geboren te Zulzeke in 1908, ze woonde nadien op het Heidje te Nukerke en overleed er in 1966), weliswaar ongehuwd want gehuwde onderwijzeressen verloren hun opdracht in het de christelijke scholen. Juffrouw Angèle gaf les tot aan haar op ruststelling in 1962. Enkele jaren later verdwenen de zusters. Ze werden vervangen door leken. Zo volgde Mariette Geenens Moeder Anna op als schoolhoofd.

De jongens van 't hospice

Mijn verhaal: Het leven in het wezenhuis St-Vincentius te Nukerke

Een beetje voorgeschiedenis

Over Zwarte Grielie

Begin 1900 woonde Zwarte Grielie langs de Boelaerdstraat in zijn woning naast het hospice. In de volksmond noemde hij Zwarte Grielie en hij had maar zijn reden van bestaan gewoon omdat er niet ver van hem ook een Wiete Grielie leefde met hetzelfde beroep; namelijk garelen maken of garelen repareren voor koeien, ossen, paarden en honden.

Wieten Grielie noemde volgens de burgerlijke stand eigenlijk Merchiers. Zwarte Grielie, Victor Verbruggen, trouwde drie keren. Een van zijn 3 dochters, Maria, is zelfs kloosterzuster geworden en werd missionaris op de Filippijnen. Toen hij met zijn nieuw Huleke naar pastoor Dutranoy ging om zijn ondertrouw te bespreken zei die:” Maar wat gaat gij doen? Op uwen leeftijd nog hertrouwen. Gij

zoudt gij beter op uwen put peinzen. Binnen kort mag je er beginnen aan scharten!" Waarop Hulleke zou gezegd hebben:" Ja, maar aan mijn putteke is er ook nog veel te scharten!"

Na het overlijden van Zwarte Grielie hebben zijn kinderen de ouderlijke woning verkocht aan de orde van de Zusters van Barmhartigheid. Een tijd lang woonde hij langs het Lindeke en nadien in de oude onderpastorie, naast het gemeentehuis.

De weeskinderen

(De Nukerkenaren hadden het steeds over "de kinderen van het hospice")

In 1944 werd een jongen van slechts 2 jaar oud opgenomen in het wezenhuis te Nukerke. Daar kregen een 40-tal jongens een warm onderdak. In het klooster iets verderop was er een wezenhuis voor de meisjes. Zo werden broertjes en zusjes volledig van mekaar gescheiden. Ze konden elkaar pas terug zien als er bezoek was of als ze naar huis gingen. Voor veel opgenomen kinderen veroorzaakte die scheiding een echt drama. Er waren drie soorten kinderen in het wezenhuis: de weeskinderen, de gerechtskinderen en de kinderen van zelfstandigen. Ik voelde aan dat er soms onderscheid werd gemaakt. Zo kregen de kinderen die familie hadden regelmatig bezoek en kinderen van zelfstandige mochten soms naar huis. En ik ? ...

De vrederechter "juge Minne" uit Oudenaarde kwam tweemaal per jaar op bezoek om na te gaan of alles naar wens verliep. Wij, de gerechtskinderen kregen bij elk bezoek iets... snoep of geld! Wij konden daar vrij over beschikken. Mijn eerste kennismaking met mijn nieuwe woonst maakte ik waarschijnlijk van op de arm van zuster Veronica. Enkele jaren later zijn zuster Theodora Dortmas en zuster Gerarda Van Woensel de vorige zusters komen aflossen. Nadien is zuster Gerarda overste (Moeder) geworden van het wezenhuis en het hospice. Zij werd vervangen door kwam zuster Elise en nadien zuster Digna. Een tijdje later maakten we kennis met zuster Dominica.

Het gebouw bestond uit 1 zaal op het gelijkvloer, je viel zo met de deur in huis. Achter de zaal was er een bezoekeruimte en een kleine slaapkamer voor een ziek kind. Er was geen keuken want de maaltijden werden in het hospice bereid. De grotere jongens mochten de ketels ophalen.. Er was wel een afwasruimte, want wij deden de vaat. Verder was er nog een kleine gang waar elk kind zijn eigen kastje had. Wij hadden er geen telefoon (voor de noodgevallen was er een in het hospice). De grote kelderverdieping werd gebruikt als badkamer. Hoe verliep zo'n badceremonie? Wel het water werd boven verwarmd op een houtvuur en dan door de zuster naar benden gedragen. De kleinsten mochten steeds eerst in 't bad toen het nog lekker warm was. Elk kind dat het water in ging moest een klein broekje aantrekken. Als het de beurt was aan de groteren werd er soms gespeurd want 't water werd als maar kouder. We werden allen gewassen in het zelfde badwater met hetzelfde broekje, het broekje dat nat werd doorgegeven. De grote jongens moesten de kleinsten helpen bij het aankleden. Dat was veel werk gespaard voor de zusters die moesten werken met de middelen die ze hadden. Maar terug naar de badkamer. Het vuil water werd in een putje vergaard en nadien met een handpomp naar boven gepompt. Indien nodig werd ons haar geknipt. In de jaren veertig was dat een werkje voor coiffeur Roger Ceuterick maar om de kosten te sparen leerde zuster Theodora de stiel en knipte zij dus voortaan onze wilde haren. Waar haalde die zuster de tijd voor al die jobs?

Er waren twee slaapzalen : een voor de groten en een voor de kleinsten, dat waren de kinderen tot 6 jaar. Op elke zaal sliep er een zuster in een chambrette. Veel privacy hadden ze toen niet. Maar ja, wie wel? Tegen de muur stond een grote nachtemmer. Bij de grote jongens ontstond soms een wedstrijd om de emmer zo vol mogelijk te pissen. Maar we foften ons zelf want die emmer moesten we zelf naar beneden dragen. En leutig dat het was! Op koude dagen werd een mazoutkachel aangestoken. Die verwarmde de beide zalen. Langs de muur van de zaal was er een boord waarop een reeks verlakte kommetjes stonden met water. Hier deden we ons dagelijks kattenwasje. Dit water werd in grote emmers gegoten en naar beneden gedragen. Af en toe was er een bedplasser. Dat bracht natuurlijk z'n problemen mee. 's Morgens werden de groten gewekt om 5u30. We wasten ons en kleedden ons aan om onmiddellijk naar de zaal van de kleinsten te gaan. Elke grote jongen werd een kleintje toegewezen om dat kind te helpen bij het wassen en aankleden. Verder moesten we ook gedurende de ganse dag voor dat jongere kind zorgen zoals eten geven en meenemen naar de school. We gingen in rang naar school begeleid door een zuster. Jarenlang was dat het werk van zuster Theodora. Zo wandelden we langs de groentetuin en door den boomgaard (waar nu de Samaritaan staat) tot aan het "Meetjes straatje"(nu Glorieuxstraat). Dat was toen een onverharde landweg tussen de "plaats" en de Pontstraat. Van het Meetjes straatje ging het dan naar 't Lindeke. Zo arriveerden we aan de jongensschool waar ook de kinderen van de straat les volgden. (de kinderen die dagelijks naar huis gingen noemden wij "de kinderen van de stroate". Na schooltijd dezelfde weg, maar in omgekeerde richting. 's Middags gingen wij ook naar huis eten. Om vier uur aten we boterhammen en 's avonds ons avondeten. Dat bestond uit karnemelk, pudding, boterhammen enz.. De kleinsten moesten gaan slapen na het avondeten en de groteren gingen rond 20 uur slapen. De grote jongens hielpen de kleinsten bij het uitkleden. Maar we hadden ook onze pretjes. Af en toe mochten een paar kinderen de kapotte schoenen bij schoenmaker André Verhellen brengen. Toen lieten Mariette en André hun lieve kleine konijntjes zien en we gingen niet weg zonder snoepje. Eigenlijk mochten de weesjongens veel meer beleven dan de weesmeisjes. Tijdens de vakantie deden de jongens van het weeshuis de schoolkuis. Toen bestonden er nog geen kuisploegen. Zo moest ik eens wachten op de meester. Van die tussentijd maakte ik gebruik om bij bakker Michel aan een vers brood te zitten. Ik heb een lekker vers gebakken brood uitgepeuzeld, zoals een muis dat zou doen. Allen de korst bleef over. Ons huiswerk maken en de catechismus leren deden we waar de kinderen speelden. Rond 17u30 werd de paternoster gelezen en werd er een liedje gezongen. Dan begonnen wij aan avondeten dat bestond uit karnemelk, afkomstig van de boerderij van het hospice, pudding, boterhammen, enz. moesten de kleintjes gaan slapen. En weer hadden de ouderen de taak de kleintjes te helpen om hen in hun nestje te stoppen. Natuurlijk helpen de zuster daarbij. De groteren gingen rond 20 uur slapen. Op elk bedjes lag &er een mooie gehaakte bedsprei. Die spreien werden door de zusters en hun familie gehaakt. Zuster Theodora en zuster Gerarda hebben er hun best mee gedaan. De familie van de zusters kwam wel eens op bezoek en ze lieten niet na iets mee te brengen voor de weesjes. We mogen wel zeggen dat we nooit honger hebben geleden. Ik kreeg als zwak kind soms extra melk. En hoe dikwijls heb ik de wel bekende toverdrank gedronken; een geklutst ei met suiker in een glas bruin bier? En dan die fameuze "levertraan" ! Bah, gelukkig kregen we er onmiddellijk een klontje suiker bij om de smaak weg te werken. En verder, de dag na de slachting van een varken kregen wij dan verse hoofdvak voorgeschoteld. Maar de kinderen lustten dat niet want dat "stekte" in mond en keel. Met als gevolg

dat ik later nooit meer hoofdvak heb gegeten. Nu mag ik dat verklappen maar... we kenden wel allemaal een maniertje om die hoofdvakke weg te moffelen. Zo was er een hond en een W.C.

De weken die volgden aten we dagelijks smout op onze boterham. Bah! (nu is dat bijna een luxeproduct). 'k Moet iets verklappen; van de goede boerenboter heb ik eens stiekem gepiekt. Op vrijdag werd er nooit vlees gegeten, wel kaas, eieren of vis. De avond vóór Aswoensdag kregen we pannenkoeken of wafels voorgeschoteld.

Het wezenhuis van de meisjes in "'t Klooster" was volledig apart. Ze kookten daar hun eigen potje en hadden niets van uitstaans met het hospice of St-Vincentius.

Plechtige communie

Ik kreeg de kleren voor mij eerste communie van de moeder van een zuster Suzanne (Magriet De Backer). Voor mijn plechtige communie kreeg ik mij kleren van nonkel Georges Vandenabeele en tante Rachel. Na de mis mocht ik als beloning alleen eten als een bevoorrechte in de bezoekersruimte. Toen andere bezoekers langs kwamen vroegen ze heel bezorgd: "Manneke, zijt gij gestraft misschien omdat gij zo gans alleen moet zitten?" Die dag heb ik niemand van mijn familie gezien. Dat blijft in je ziel gegrift.

Naar de mis.

De kinderen gingen vanaf de leeftijd van 7 jaar naar de mis van 6u30 in de parochiekerk. 's Zondags volgden wij zelfs tweemaal de mis, namelijk om 6u30 of om 7u30 en naar de hoogmis om 9u30 én ... 's namiddags om 2 uur naar 't Lof. Tijdens de vastenperiode was er de Vespers en het Lof gevolgd door de kruisweg. Meestal waren de kinderen van het weeshuis misdienaar. Als wij misdienaar waren tijdens een begrafenisdienst dan slopen wij soms na de dienst mee aan de koffietafel bij Ryckbosch of 't Kindt. En niemand stuurde ons weg. Men vond het goed. Na een huwelijksmis liepen wij vlug naar het portaal, spanden er een lint en strikten zo het jonge koppel. Wij kregen wat geld en de trouwers konden gaan. Maar wij waren sluw en wij strikten elk koppel van de suite. Het moest soms snel gaan. Met het verdiende geld trokken wij naar Ryckbosch en we lieten ons verwennen met snoepjes. De rest ging in mijn rood spaarpotje van de A.S.L.K.

Jaarlijks ging de pastoor een bedevaart voor naar Kerselare. Na de mis vroegen de misdienaars of ze nog even het blaasorgel in de kapel mochten bedienen want de koster vond natuurlijk niemand om gedurende de hele voormiddag de trappers te bedienen. Na de diensten mochten we mee met de koster naar de sacristie. Met beide handen grabbelde hij in een geldkoffertje en vulde met een gul gebaar onze kleine handjes. Wij dankten met een glimlach en een kleine buiging. Fier als een gieter en overgelukkig zochten wij de speelgoedkraampjes op. En de snoepjes kleefden in ons mondje. Maar de tijd ging snel en het werd snel namiddag. Onze vriendjes zaten al lang terug op de harde schoolbanken. En ... de zusters zullen wel ongerust zijn. We zullen gestraft worden. En wie in de week een straf had gekregen ging de vrijdag kopje onder in het bad. En dat was even niet plezant!

Ik werd misdienaar vanaf mijn zevende. Met nieuwjaar las een van de misdienaars een nieuwjaarsbrief voor aan de pastoor. Dan kreeg elk 100fr. En het moest lukken dat die som juist voldoende was om de schoolreis te betalen. Het gebeurde al eens dat tijdens de warme zomerdagen de ijscrèmekar uit Ronse ons na de hoogmis stond op te wachten aan de kerk. Als 't kermis was dan ging een zuster vragen om eens langs het wezenhuis af te zakken. Zo genoot ieder kind, groot en klein, van een lekker 'ijskremke'. Later werd er in de vernieuwde keuken in de nieuwbouw een ijsmachine geïnstalleerd. Zuster Thelephora kende een uitstekend recept om ijscrème te maken.

De school

Zoals we reeds vertelden liepen we in rang naar school onder het alziende oog van zuster Theodora. De school van de jongens lag naast de meisjesschool. Die twee waren van elkaar gescheiden door een bakstenen muur. Tegen de muur van de school was er een poortje. Soms durfden wij eens naar de meisjesspeelplaats gluren, hetzij door het sleutelgat van het poortje 't zij over het muurtje. Maar dat was te ver! We werden prompt door de meester ter orde geroepen gestraft. "Sta maar wat tegen de muur!" Wat ik nu wel heel erg vind, maar in mijn kinderjaren niet besepte, was het feit dat de broertjes en zusjes van de weeskinderen van elkaar waren gescheiden en zich moesten tevreden stellen door eens van ver naar elkaar te kijken in de schoolomgeving of in de kerk. In de kerk zaten de jongens langs de rechterkant en de meisjes langs de linkerkant. Enkel voor degene die het geluk hadden om in het weekend naar huis te gaan was het een prettig weerzien.

Milde schenkers

Met het feest van sinterklaas kreeg elk kind een kleur- of leesboek, schrijfgerief, fruit en wat speelgoed. Zo was in de jaren 50 een koppel uit Brussel, wij noemden ze "nonkel en tante", die ons in hun hart droegen en ons ter gelegenheid van hun jaarlijks bezoekje van alles meebrachten. Elk kind was gelijk en kreeg even veel. Later ontstond er een comité, ze noemde dat "de ronde tafel" uit Ronse die ons ook van alles gaven.

Dokter Roelens, onze huisarts die na de oorlog uit Congo was teruggekeerd en die aan Den appel woonde, gaf elk jaar opnieuw aan 2 weesjes hetzelfde, namelijk hun sinterklaas en hun nieuwjaar. Als die dokter verhuisde werd die traditie enkele jaren verder gezet door dokter De Meulemeester E.

'Zondags gingen wij veel wandelen met de zusters. Zo wandelden wij naar Louise-Marie, de Sancta Maria te Ronse, de molen Ter Slepe. Van de boer kregen wij veel appels. Ik weet nog goed als we naar Ronse wandelden dat we moesten plassen vóór de stad introkken. En 't werd nog plezant want we plasten voor wie het verst. Tijdens een van onze wandelingen in de zomer zag ik eens een naakt kindje staan langs de straatkant en ik zei verbaasd :” Kijk daar eens, die heeft geen pietje !” En pats ik kreeg een oorveeg van de zuster want dat betaamde niet. Je moet weten dat ik toen 12 jaar was en niet het onderscheid kende tussen een jongen en een meisje.

En als wij speelden dan vonden wij spelletjes uit zoals vliegen vangen. 'k Moet zeggen dat ik dat goed kon. Eieren uitblazen was ook een geliefkoosd spel. Ja, zo' veel speelgoed hadden wij niet. Verder hadden wij een grote zandbak, kanarievogels, duiven en een hond. Fietsen hadden wij niet. Ik heb pas leren fietsen als ik al bij pastoor Van Poeck werkte. Het was een oud vehikel gekregen van madam Blommaert. En leren fietsen deed ik alleen. 'k Ben dikwijls de gracht ingetuimeld en heb het gras gekust.

Er werd eens bijgebouwd

Door de aangroei van het aantal kinderen - eens waren we met 46 – kwam er een deel nieuwbouw bij met een badkamer. De verbouwingswerken bracht wel zijn moeilijkheden mee. Zo sliepen sommigen kinderen in de badkamer. Ik sliep op een matras in het bad zelf. Soms sliepen we in het hospice tussen de bejaarden of bij de zusters.

Bedplassen werd toen niet toegestaan. Dat werd afgestraft niet alleen bij ons maar ook in de gewone gezinnen. Er stond al eens een jongen met een nat laken op zijn hoofd! Maar toen wist men niet beter. Onze zusters waren geen geschoolde opvoedsters. We mochten al blij zijn dat we een dak boven ons hoofd hadden.

Het hospice (verblijf van de oudjes)

Daar mocht je niet zo maar met de deur in huisvallen. Er was de portierster. Zuster Leonard was een klein maar dapper zusterke. Ze had een grote verantwoordelijkheid voor de telefoon en de bezoeken. Tussendoor zat ze kousen te stoppen van jong en oud. En breien deed ze ook. Zo had ze een goed trucje om de maat van de kousen te weten. Met ons handje moesten we een vuistje maken waarrond ze de kous legde. Was de omtrek van ons vuistje dan gelijk aan de lengte van onze voet ? Of toch min of meer! Weet je wat ze nog deed samen met ons? Je kunt het nooit raden! Telefoonboeken en kranten verknippen in stukjes papier van twee handpalmpjes groot. Ja, voor in het toilet, niet om telefoonnummers van buiten te leren, maar om onze p... af te kuisen. 't Schijnt dat papier van telefoonboeken in die tijd luxepapier was. Zo zie je maar, we hadden geen eerste klasse toiletten doch wel luxe toilet papier. Och, we mochten niet klagen! 't Waren slechte tijden voor iedereen.

In mijn tijd verbleven er in het hospice ongeveer 48 bejaarden. Een tiental mensen sliepen op een eigen kamertje op de eerste verdieping. Zij waren waarschijnlijk begoed want ze hadden er hun eigen kacheltje én hun eigen kolenhok waar hun provisie aan

kolen lag. Elk koos ook zijn eigen soort kolen. De anderen sliepen op 't gelijkvloer waar een mannen- en een vrouwenzaal was. De weeskinderen hielpen al eens in het hospice. Zo vulden wij de kolen aan en droegen water naar boven om de waskommen te vullen.. De toiletten waren buiten. Voor de nacht waren er wc-stoelen. Sommigen hadden op hun kamertje hun eigen meubeltjes staan. Soms was daar heel mooie antiek onder. Op de eerste verdieping van het kloosterhuis was er aan de oostkant een kleine kapel. Eenmaal per jaar werd de monstrans uitgezet en was er een "gedurende aanbidding". Zuster Thelephora kon heel goed orgel spelen.

Zuster Thelephora en zuster Edith (vroeger zelf weeskind geweest en ze verblijft nog in Nukerke (2009)) deden de keuken in het hospice. Ze kookten dagelijks voor ongeveer 100 personen, weeskinderen, bejaarden en zusters. Zo werd er goede confituur gemaakt van fruit uit de tuin en de boomgaard. Vóór het koken op een elektrisch vuur gebeurde kookten de zusters op een houtvuur. Soms wandelden alle weeskinderen naar het Heidje. Daar mochten (of moesten) ze hout rapen voor dit vuur. Nadien kregen we wel de verdiende snoep. Hm! Met het weinig comfort en materiaal waarover de zusters beschikten moesten ze soms gevaarlijke dingen doen. Het werd hoog tijd dat er een nieuw rusthuis werd gepland. Weet je dat er de laatste jaren dat het hospice bestond de zusters met de paraplu boven het hoofd hebben gekookt.

Zuster Theodora en Zuster Dominica verlieten Nukerke in 1973. Zuster Ademar en zuster Gisèle uit Zandvliet hebben toen hun zware taak overgenomen. Zuster Gisèle werd overste van de Samaritaan.

Over de bewoners

De mannen die daar verbleven konden nogal wat vlees eten. Ze rookten overal, ook op de slaapkamers en op de slaapzalen. Het mag wel een wonder lijken dat daar nooit een brand is ontstaan. 's Zaterdag werden de mannen geschoren. Dat was een werkje voor zuster Theodora. Als beloning kreeg ze dan wat centen om iets te kopen voor de kinderen die niets hadden.

Iedere maandag was het grote wasdag. Het vuil linnen werd gekookt in een grote koperen ketel op een houtvuur. Alle zusters werden opgetrommeld ook die van 't wezenhuis én Anna Ysebaert. De zondag voordien spanden de grote jongens de wasdraden van de ene fruitboom naar de andere. In het midden van elke draad werd en nog een stok geplant voorzien van een spie (een wig) om alzo de draad te verhogen en te beletten dat de was de grond zou raken. Hola, niet vergeten de koeien op de andere weide te laten of...

Voor ons, de kinderen, was elke wasbeurt een hele gebeurtenis. Zo'n bedrijvigheid. De ouderen die nog konden helpen werden ingeschakeld om de was op te plooiën of te strijken. 't Is waar. De oudjes hielpen soms ook in de keuken bij het schillen van de aardappelen en het kuisen van de groenten. Tijdens het werk werd de paternoster gebeden. Soms waren er ook dementerende bejaarden die wel een durfden weg te lopen. Of al eens op café gingen "lampetten" bij Michel Arco "In de wachtzaal" op de plaatse. Zo gebeurden het al eens dat ze te laat waren of niet thuiskwamen. In dat geval werd er beroep gedaan de specialisten, namelijk de grote jongens van het wezenhuis. Die zouden ze wel gaan zoeken én ze veilig thuis brengen. Zo was er eens een oudje omzeggens spoorloos. Ik ging op pad en na 't vele vragen aan elke voorbijganger heb ik de verlorene terug gevonden in Ronse. Bij het naar huis gaan moest ik dat ventje voortdurend overtuigen dat we wel degelijk naar huis gingen. Het ging zelfs zo ver dat ik

autostop deed! En... 't lukte we mochten meerijden. En content dat het ventje was. Hij zat voortdurend te lachen want 't was de eerste maal in z'n leven dat hij in een auto zat. Eind goed al goed, we werden thuis, aan het hospice, veilig afgezet. Op een andere keer moest ik een mannetje gaan zoeken tot in Etikhove. Ik vond hem vlug en zei hem dat hij daar moest blijven zitten in de graskant tot ik terug kwam met de kruiwagen. En zo gebeurde. Ik voerde het mannetje met de kruiwagen naar huis. Moeder Gerarda stond ons op te wachten en boos als ze was verwittigde ze hem dat ze hem zouden vastbinden als hij het nog waagde weg te glippen. Rad van tong zijnde antwoordde hij: "k Benne kik geen koe zulle !" Al die kleine zaakjes die verkeerd liepen was het gevolg van personeelstekort. De zusters werkten bovendien gratis en waren dag én nacht ter beschikking van de oudjes en de kinderen. Nu zou men voor veel minder staken.

't Was eens op een mooie zomerdag dat er terug een oud ventje gaan lopen was. Door links en rechte te vragen vonden we hem eindelijk terug in "den geitenhoek". Op dat moment waren we met twee weeskinderen. We pakten hem langs zijn beide zijden onder de arm vast en weg waren we. Onderweg naar huis naderden wij de woning van H. Ysebaert. Daar liep ons een hondje tegemoet dat naar de zin van de oude man wat vervelend blafte. Stop eens zie hij! Wacht een beetje! En hij begon nerveus op zijn tabakschique te kauwen. Draaide ze dan eens goed rond in zijn bruine mondje en spuwde die met volle kracht richting hondje. Die bruine prop kwam toch wel juist in hondjes neusgat terecht zeker! Die begon dan te niezen mijnen man. En weg was hij. Ja, probeer dit maar eens duizendmaal. Wie doet dat die man na? Het bijzonderste is dat we veilig zijn thuisgeraakt!

In die tijd was er een dodenhuisje naast het kolenhok van het hospice. De zusters van het wezenhuis werden dikwijls gevraagd om een overledene in 't dorp te helpen afleggen (opbaren). De meeste mensen stierven toen thuis en bleven thuis in de beste kamer opgebaard liggen tot aan de begrafenis. Het geld dat ze voor die diensten kregen kwam ten goede aan de weeskinderen. Raar maar waar! Wij, weeskinderen, waren blij als er al eens een oudje stierf die een kamer bewoonde. Wie een kamer bewoonde was welstellend en... wij kregen op de dag van de begrafenis koekebrood en chocolademelk.

Op de boerderij

In de jaren veertig en vijftig hadden wij voor die tijd een grote boerderij. Er liepen immers 5 melkkoeien, varkens, kippen én ze hadden één paard om het werk te doen. Maurice De Vos, zelf een bewoner van het hospice, werkte op de boerderij en was er ook verantwoordelijk voor. De velden en de weiden lagen rond het hospice. Als er iets te oogsten viel dan waren de weeskinderen er als de eersten bij om te helpen. We raapten de aardappelen. We hielpen in de oogst. We verzamelden de vele aren die op de grond waren gevallen in wassen manden. Ja, toen mocht er niets verloren gaan. We hielpen ook als de dorsmachine op de boerderij kwam. Ons grootste plezier hadden wij als de ratten en de muizen renden voor hun leven. Niet verder vertellen, maar...er kroop eens een muisje onder de kap van zuster Theodora, tussen haakjes, ze waren bij haar thuis boeren. Ze kende dus het boerenleven en ...ze kon tegen een stootje.

Iedere week werd er brood gebakken in de bakoven naast de paardenstal. De oven stoken was het werk van

Maurice en het deeg kneden was een zorg voor alweer, zuster Theodora. En lekker dat het koekebrood was, en het rozijnenbrood en het gewoon boerenbrood!

De melk werd gekarnd en dus hadden we boter en steeds verse karnemelk. Als een koe moest kalveren dan werd de hulp ingeroepen van Medard Heyntjes. Die woonde voorbij de bocht. Soms werd er een varken geslacht door André Verlinden. Die werd later opgevolgd door Jef Willems. Maurice. Onze boer, hield het varkentje stevig vast met de touw. De slachter gaf het schreeuwende dier een zware slag met een hamer op het voorhoofd. Vlug werd de keel overgesneden en het bloed opgevangen om er lekkere bloedworst van te maken. Het beestje werd gebrand met stro, open gekapt en van de ingewanden ontdaan. 's Anderendaags werden de twee helften versneden. Er werd ook hoofdvlak gemaakt. Daar werd van alles in gedraaid, zelfs het vel met nog stekels op.

De dagen na de slachting werd een groot deel van het vlees in de pekkel gestopt om te bewaren. Of het werd gesteriliseerd zoals ze met veel groenten deden. Te veel eieren! Geen probleem! Die werden gewoon in een bruine “zaankom” gestopt onder het kalkwater. Onze wintervoorraad!

Rond de gebouwen van het hospice stonden er veel bomen zoals populieren. Het gevolg was dat de goten al eens vol lagen met rottende blaren. En dat bevulde het regenwater dat voor de wekelijkse was werd gebruikt. Maar daar was een oplossing voor. Ik werd uitverkozen om dat karweitje te klaren. Ik, een flinker van 12 jaar kroop door het dakvenster, liet me even over het dak glijden en kuiste de goot uit.

Slot

“In dit schrijven heb ik herinneringen uit mijn kinder- en jeugd jaren verteld. Maar er zijn veel persoonlijke ervaringen die ik liever in mijn hart bewaar. Wanneer ik zelf als echtgenoot en vader verantwoordelijk werd voor vrouw en kinderen, begreep ik pas goed welke verantwoordelijkheid, soms ongeschoolde en zeer jonge zusters voor een grote groep kinderen toen droegen. Zo dikwijls heb ik achteraf bedacht dat ik die ouderlijke liefde heb gemist, maar ik heb toch veel vriendschap gekregen. Ik heb een strenge maar goede opvoeding gekregen. Veel kinderen die in een gezin werden opgevoed hadden het misschien minder goed dan wij. De christelijke waarden, de werklust en het respect voor mens en natuur probeer ik steeds door te geven aan mijn kinderen en kleinkinderen. Door mijn blijvend contact met de zuster gemeenschap in België en Nederland wil ik mijn grote dank betuigen omdat ik mij bij hen als kind mocht “thuis” voelen.” P.D.

Levensverhaal van Rudy

We zijn in 1958 als Rudy als 4 jarig jongetje aan een verblijf begon in het jongenstehuis Sint-Vincentius. De geplaatste kinderen hadden immers het hospice verlaten want er was reeds sprake om deze oude site met de grond gelijk te maken om er de Samaritaan te bouwen.

Rudy was het middelste kind van een Gents gezin met drie kinderen en redelijk begoed. Daarom denkt Rudy dat de home ook kinderen aantrok kwestie van het imago wat te krikken.

Vanaf de jaren 60 was er reeds sprake van een nieuwbouw (de Samaritaan) die zou komen op de plaats van terrein van het hospice. Tijdig werd de woning waar Zwarte Grielie (Merchiers) woonde aangekocht en verbouwd en ingericht speciaal voor een jeugdverblijf.

“Men kwam binnen in een grote zaal die diende als refter en speelzaal. Rechts tegen de muur hingen de individuele kastjes elk in een ander kleurtje. In dat kastje borgen wij ons schoolgrief op en enkele weinige persoonlijk zaken.

In de refter deden de kinderen, meestal de gestraften, de tafels. De oudste werd steeds afgelost door een andere gestrafte. Ons ontbijt bestond uit het dagelijks brood met confituur en koffie. De kleinsten dronken melk. Als ik iets van het eten op mijn bord niet lustte dan stak ik dat in mijn broekzak om dan aan mijn moeder, die de zondag op bezoek kwam, te vragen wat voor eten dat was.

In de home was er de trap die naar boven leidde. Daar waren de gescheiden slaapzalen van de grote en de kleine pensiongasten. De zuster sliep in een kamer apart. Er was ook een toilet met stromend water. Ja en ik was niet de jongste. Ik heb eens de zuster gezien met een baby op de arm.

Buiten hadden we een speelruimte met een wip met 3 zeteltjes. Ene Jean-Jacques duwde mij soms zó hoog tot de schrik in mij opkwam. Er was ook een lange schommel waarop we wel met 20 opzaten, soms ook met de zuster. Ik herinner mij ook dat daar een ren was met een pauw, kippen en een paar fazanten. Soms bleef ik er naar staan kijken tot de pauw zijn staart zou opensteken, maar dat deed hij niet altijd. In een bijgebouwtje was er een toilet en de badplaats waar we onze wekelijkse beurt kregen. De vrijdagavond vlogen we in het grote bad met stromend water. Vier op een rij. De zuster waste ons gezicht, die achter mij waste mijn rug en ik waste dan de rug van mijn voorganger en elk waste zijn privé. De achterste vloog eruit en vooraan kwam er een ongewaste bij. Ja en zo ging dat. De verse kleren lagen in een kastje in de kamer ernaast.

Tijdens het aan- en uitkleden moesten wij het Onze Vader opzeggen. Dat was een goed middel om het te laten vooruitgaan en niet te babbelen of ons bezig te houden. Verder deden wij 's avonds wel een kattewasje en poesten wij onze tanden. Zelf moest ik zorgen voor Werner Sleewaert – zijn zus was bij de meisjes in 't klooster -, een jonger kind. Elke grote zorgde voor een kleinere.

Er was ook de boomgaard en de moestuin. Om naar school te gaan openden wij het grote hek van de boomgaard en verder naar het Meetjesstraatje (zeg maar modderstraatje), naar het dorp en dan linksaf naar 't Lindeke toe.

Ene zekere juffrouw Marthe van Ronse – ze sprak graag Frans – gaf mij dagelijks pianoles op haar kamer op de eerste verdieping van het voorgebouw. Un... deux ... trois ... Quatre mains.... De juffrouw speelde ook op het orgel in de kapel rechtover haar kamer.

Enkele voorvallen.

We waren eens aan het schommelen en Rosseel die mij duwde raadde mij aan dat ik mijn tandenbeugel moest weggoeien. Zo gezegd zo gedaan. Maar dan ! Grote paniek bij de zuster. Dat was niet in goede aarde gevallen. Ik op straf en de groteren moesten onmiddellijk op zoek, zelfs in het donker met licht tot ze de beugel vonden. Ondertussen mochten de kinderen niet buiten spelen kwestie van het ding niet in de grond te trappen. Toen mijn apparaat al gevonden was stuurde de zuster mij toch nog naar buiten om mij te laten zoeken. Dat was als straf naast een verblijf in de kelder.

'k Ben zo eens weggelopen vanuit de Sint-Vincentius. Dat was zo... Mijn broer was op een vakantiedag met de fiets samen met een paar kameraden mij komen bezoeken. "Maar allé jonk als ge hier niet graag zijt waarom loop je dan niet weg? Zo gaat je moeder toch weten da ge hier nie graag zijt. Moeilijk ist niet hé. 't Is altijd bergaf en als ge loopt gaat ge rap in Gent zijn."

Dus ik, 's anderendaags tussen klaar en donker uit bed, aankleden en muisstil de zaal verlaten, naar de boomgaard dat grote hek, ge weet wel zo met stokken en prikdraad, open doen en langs het Meetjesstraatje naar 't dorp en richting de Steenweg naar beneden. Al lopend tot aan 't brugske over de beek (The Bridge) in Leupegem. Ik was moe en zette mij op 't muurke. Kwam daar al snel een vrouwke mij vragen of ik niet wat moest drinken. Ja en ik was blij. Een beetje later stopte daar een auto. "Awel waar ga je naar toe?" "Naar huis, naar Gent." "Stap dan maar in. Ik moet er ook zijn maar eerst moet ik naar mijn bureau in Oudenaarde." Ik denk dat we in Neerstraat zijn gestopt om dan door te rijden richting Gent. En maar rijden tot de chauffeur zei dat we er waren. Ik keek door het kleine raampje en tot mijn verbazing zag ik het hospice. Ik was gezien.

Mijnheer had mij herkend en wist dat ik in de home huisde en zo bracht hij mij terug naar mijn startplaats. De straf volgde en ik mocht een tijdlang geen pianoles meer volgen.

Patattentijd.

Der moet eens een boer gestorven zijn die zijn patatten niet tijdig uitgekregen had en 't hospice kreeg de opbrengst van 't veld. Maar we moesten zelf de patatten uitdoen. De groten dus met een riek de struiken uitsteken en wij, de kleinen, maar rapen. Ja 't was eens plezant.

Klaver trekken.

Op een warme dag kreeg ik de opdracht om samen met twee kleinere jongens 3 emmers klaver – voor de konijntjes - te gaan plukken langs de weg. De wandeling ging langs de Pontstraat, Zakstraat, voorbij de waterfabriek, Dorp en terug naar huis. Onderweg kregen we daar een grote regenbui of een stuk onweer en we gingen schuilen onder de poort van de boerderij met dat klokje op 't dak. De vrouw vroeg ons binnen om ons wat te laten opdrogen. Ik keek verbaasd naar die heel grote staande klok tegen de muur. Bij het zien van onze verbazing legde de boerin ons uit wat de klok doet. Op tijd en stond doet het grote uurwerk het klokje op 't dak luiden. Zo weet het landvolk hoe laat het is en wanneer het eten klaar is. Met een snoepje in de mond namen we afscheid. Nog steeds sta ik verwonderd van die techniek.

Maar we waren nog niet thuis en de vragen kwamen. “Waar zijn jullie gebleven? Hoe komt het dat gulder nie zeikend nat zijn? Hoe komt dat?” “ We zijn gaan schuilen bij dat klokje.” “ Watte bij die Duitse toch niet! En de straf volgde. Marie Slots van het de boerderij was wel degelijk van Duitse afkomst. (zie rubriek “De negenkoten en andere anekdoten”)

Naar Kerselare.

Jaarlijks vertrokken wij bij het krieken van de dag met zo veel mogelijk oudjes, zusters en kinderen te voet naar Kerselare. Pas op! De Ladeuze was toen nog niet verhard en we trokken en duwden sommige oudjes in hun rolstoel naar boven. Anderen die met een stokje liepen moesten wij ondersteunen. Het was mij een sleuren en trekken. Dat was nogal wat. Gelukkig halverwege de Ladeuze was de boerderij De Donder. Daar werd ook bier gebrouwd en ze verkochten aan de bedevaarders drank. Daar kregen we dus een flesje dat we echter met enkelen moesten delen. Weet je dat we eens naar Horebeke trokken op bedevaart bij Sint-Antoonius om te gaan bidden omdat Kerselare was afgebrand. Dat moet in 1962 zijn.

Mijn leven na Nukerke.

“Na vier jaar verhuisde ik naar de jongensafdeling in Michelbeke van Stella Matutina. Daar bleef ik tot mijn twaalfde en vertrok dan naar Sint-Lievens in Gent en volgde lessen aan het conservatorium in Gent.”

Rond zijn 17de jaar volgde Rudy les aan het Lemmensinstituut en kaapte prijzen weg in de notenleer en de piano. Dan volgde een jaar in Parijs waar ik de eer had Claude François en Liliane Saint-Pierre te begeleiden. Verblijven in die wereldstad was duur en na een jaar hield ik het voor bekeken. Na een jaar legerdienst werd ik opgenomen in het Orkest van de Belgische spoorwegen tot die ophield te bestaan. Mijn eerste optreden als pianist ging door in Ierland.

Zo heb je gelezen hoe onze kleine Rudy is uitgegroeid tot een muzikaal virtuoos.